

WYROK

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 11 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Joanna Andrzejak-Kruk

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2021r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) SA z siedzibą we W.

przeciwko (...) SA z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Obornikach

z dnia 21 kwietnia 2021r.,

sygn. akt I.C.1512/19

1) oddala apelację,

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 450,-zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 15.07.2019r. powód (...) SA z siedzibą we W. wystąpił o zasądzenie od pozwanego (...) z siedzibą w W. kwoty 10.312,03zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot: 10.004,53zł od 12.02.2019r. oraz 307,50zł od 30.04.2019r. – do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód podniósł, że 18.01.2019r. doszło do zdarzenia, w trakcie którego uszkodzony został samochód F. (...) należący do P. K.. Sprawca szkody objęty był ochroną ubezpieczeniową z tytułu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego, który po zgłoszeniu mu szkody uznał swoją odpowiedzialność i wypłacił poszkodowanemu odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy pojazdu w wysokości 14.664,01zł. Odszkodowanie to zostało jednak zaniżone o 10.004,53zł w stosunku do kosztów niezbędnych do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed zdarzenia w sposób zgodny z technologią producenta. Powód nabył wierzitelność przysługującą poszkodowanemu na podstawie umów cesji i wystąpił na drogę sądową, domagając się także zasądzenia kwoty 307,50zł z tytułu poniesionych przez niego kosztów kalkulacji naprawy zleconej podmiotowi zewnętrznemu.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował legitymację czynną po stronie powoda, zarzucił nadto, że wypłacone poszkodowanemu odszkodowanie obejmujące koszty naprawy pojazdu zostało ustalone prawidłowo (nie zostało wykazane, czy i za ile przedmiotowy pojazd został naprawiony, a zatem że szkoda jest wyższa niż odszkodowanie wypłacone w postępowaniu likwidacyjnym, natomiast sporządzona przez pozwanego kalkulacja naprawy jest prawidłowa, w szczególności wystarczająca jest naprawa z użyciem części (...) i (...), ponadto zaproponowano

poszkodowanemu możliwość zakupu z rabatem i nieodpłatnej dostawy przez podmioty współpracujące z pozwanym częścią zamiennych i materiałów lakierniczych), powód nie wykazał też, że uzasadnione i konieczne było poniesienie kosztów kalkulacji, które były rażąco wygórowane w stosunku do stawek obowiązujących na rynku.

Wyrokiem z dnia 21.04.2021r., sygn. akt I.C.1512/19 Sąd Rejonowy w Obornikach: 1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.457,39zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 12.02.2019r. do dnia zapłaty, 2) w pozostałym zakresie oddalił powództwo, 3) kosztami procesu obciążył powoda w 57% a pozwanego w 43%, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelację od wyroku wniósł powód, zaskarżając go w pkt 2. w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 4.556,30zł i w pkt 3. oraz zarzucając:

I. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki, ocenę materiału dowodowego w postaci porozumień pozwanego z warsztatami, skutkującą ustaleniem, że zasadnym jest przyjęcie kosztorysu naprawy uwzględniającego rabaty na części i lakierowanie (wariant IV), podczas gdy z porozumień przedłożonych przez pozwanego nie wynika, by dawały gwarancję, że faktycznie przysługują pozwanemu, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych i przyjęciem, że uzasadnionymi kosztami naprawy pojazdu są koszty w wysokości 19.121,40zł;

II. naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, wyrażającą się w przyjęciu, że to na poszkodowanym ciąży obowiązek udowodnienia - w przypadku dochodzenia naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych - że nie miał możliwości skorzystania z rabatów na części oraz materiały lakiernicze lub zakup tychże był ekonomicznie nieuzasadniony, podczas gdy to pozwana wywodzi skutki prawne z w/w okoliczności (obniżenie wysokości wypłacanego odszkodowania);

b) art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że wartość szkody uzależniona jest od faktu przeprowadzenia naprawy, a ubezpieczyciel ma prawo ingerowania w prawo własności poszkodowanego i narzucanie mu sposobu przeprowadzenia naprawy czy nawet żądania samej naprawy, a co za tym idzie poszkodowany ma zawsze obowiązek skorzystania z oferty rabatowej pozwanego, podczas gdy brak jest podstaw do narzucania wyboru restytucji szkody poszkodowanemu, a tym samym limitowania jego (odszkodowania) wysokości;

c) art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że koszt prywatnej opinii rzeczoznawcy, poniesiony przez powoda, nie stanowi normalnego następstwa szkody, a co za tym idzie - nie podlega uwzględnieniu.

W oparciu o te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od pozwanego dalszych kwot: 4.248,80zł z ustawowymi odsetkami od 12.02.2019r. do dnia zapłaty i 307,50zł z ustawowymi odsetkami od 30.04.2019r. do dnia zapłaty oraz stosowną zmianę orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania w I instancji, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy nie przeprowadzał postępowania dowodowego, a zatem niniejsze uzasadnienie zawiera jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 505¹³ § 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Dochodzone roszczenie obejmowało odszkodowanie z tytułu tzw. szkody w pojeździe – i w tym zakresie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego, obok kwoty 14.664,01zł wypłacanej poszkodowanemu w ramach postępowania

likwidacyjnego, dalszego odszkodowania w związku kosztami naprawy powypadkowej, oraz odszkodowanie z tytułu kosztów kalkulacji sporządzonej na zlecenie powoda.

Odnosnie do pierwszego z żądań:

Sąd Rejonowy ustalił, że po zgłoszeniu szkody pozwany uznał swą odpowiedzialność i zaoferował poszkodowanemu naprawę pojazdu w wskazanym przez siebie warsztacie, z tym że poszkodowany nie skorzystał z tej oferty.

Ustalenia te Sąd Rejonowy poczynił w oparciu o dokumenty z akt szkodowych, przy czym są one o tyle nieścisłe, że w rzeczywistości pozwany nie oferował poszkodowanemu P. K. naprawy pojazdu w wskazanym przez siebie warsztacie, lecz – do czego nawiązano w apelacji w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. – wskazał na możliwość zakupu oryginalnych części zamiennych i materiałów lakierniczych w cenach podanych w kosztorysie z 28.01.2019r., a więc z rabatami, które oferują dostawcy współpracujący z pozwanym. Informacja taka znalazła się w kalkulacji z 28.01.2019r. sporządzonej w postępowaniu likwidacyjnym (k.75) oraz w decyzji z 11.02.2019r. o przyznaniu P. K. odszkodowania w wysokości 14.664,01zł (k.76-77).

Sąd Rejonowy nie zajął przypisywanego mu w apelacji stanowiska, jakoby wartość szkody była uzależniona od faktu przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu (co powód uznawał za błędną wykładnię art. 361 § 1 i 2 k.c.) – wręcz przeciwnie, podkreślił, że dla ustalenia wysokości szkody nie ma znaczenia, czy naprawa została faktycznie wykonana ani czy poszkodowany w ogóle nosił się z zamiarem wykonania naprawy (s. 4 uzasadnienia wyroku). Bezprzedmiotowe były w związku z tym zarzuty apelacji odnoszące się do niedopuszczalności ingerowania przez zakład ubezpieczeń w prawo własności poszkodowanego i narzucania mu sposobu przeprowadzenia naprawy czy nawet samej naprawy.

Sąd Rejonowy uznał, że skoro naprawa wykonana na zasadach proponowanych przez pozwanego przywróciłaby pojazd do stanu przed zdarzenia, a jej koszt wyniósłby 19.121,40zł (co ustalił na podstawie opinii biegłego), to wysokość szkody w pojeździe odpowiada kwocie 19.121,40zł. Sąd Rejonowy podkreślił bowiem, że poszkodowany, czyniąc zadość obowiązkowi minimalizacji szkody, winien przeprowadzić naprawę w sposób generujący możliwie najmniejsze koszty i choć nie był zobligowany do skorzystania z oferty pozwanego, to odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanego limitowana jest kosztem takiej możliwej do przeprowadzenia naprawy.

Można zgodzić się z Sądem Rejonowym o tyle, że również w przypadku szkód komunikacyjnych na wierzycielu (poszkodowanym) spoczywa obowiązek podjęcia działań zmierzających do zapobiegania szkodzie i zmniejszenia jej rozmiarów. Obowiązek ten wynika zarówno z przepisów Kodeksu cywilnego (art. 354 § 2, art. 362, art. 826 § 1), jak i ustawy z dnia 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych /.../ (art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2). Brak działania minimalizującego szkodę nie może zwiększać zakresu obowiązku odszkodowawczego.

Sąd Rejonowy nie poczynił ustaleń w tym zakresie, natomiast niewątpliwie miał na uwadze złożone przez pozwanego dokumenty, z których wynika, że pozwany zawarł w 2016r. umowy, na podstawie których on sam lub osoby przez niego wskazane mają możliwość zakupu z rabatem nowych oryginalnych części zamiennych oraz materiałów lakierniczych w celu ich wykorzystania w procesie likwidacji szkody w pojeździe, przy czym rabaty w wysokości 14-18% (na części zamienne) i 40% (na materiały lakiernicze) naliczane są od ceny detalicznej obowiązującej w danym punkcie sprzedaży (porozumienie z 1.03.2016r. k.80-84, porozumienie z 1.09.2016r. k.85-89). Jak wyjaśniono w odpowiedzi na pozew, klientom zainteresowanym zakupem pozwany wskazuje dane warsztatu, w którym może on zakupić części i materiały lakiernicze z uzgodnionym rabatem i bez konieczności poniesienia kosztów dostawy czy wysyłki (k.61).

Powód domagał się ustalenia odszkodowania z tytułu szkody w pojeździe metodą kosztorysową, a biegły wykonał kalkulację naprawy w systemie (...)w czterech wariantach, z których Sąd Rejonowy przyjął wariant IV – koszt 19.121,40zł, naprawa przy zastosowaniu części (...) (części oryginalne dystrybuowane przez sieć producenta / oficjalnego importera pojazdu) i przy uwzględnieniu rabatów od cen detalicznych części zamiennych 18% i materiałów lakierniczych 40% (k.129). (...) jest to profesjonalny program stosowany na rynku ubezpieczeniowym oraz w zakładach naprawczych do szacowania wysokości kosztów naprawy przy wykorzystaniu technologii konkretnego

producenta pojazdu. Posiada on w swojej bazie cennik i dane pochodzące od producentów pojazdów i producentów części zamiennych. Program opiera się zatem na średnich cenach, i podobnie biegły zastosował w swojej kalkulacji średnie stawki rbh za prace blacharsko-lakiernicze na terenie (...) w 2019r. (k.126-127). W wariantcie I kalkulacji koszt naprawy wyniósłby 23.370,20zł brutto – naprawa przy zastosowaniu części (...) i bez uwzględnienia rabatów (za tym wariantem opowiadała się apelacja).

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma podstaw do przyjęcia, że koszt naprawy oszacowany w wariantcie I jest wyższy niż rzeczywisty koszt naprawy wykonanej przy użyciu części zamiennych i materiałów lakierniczych zakupionych z rabatami przysługującymi pozwanemu i jego klientom na podstawie zwartych w 2016r. umów. Jak już zaznaczono, z umów tych wynika, że rabaty są naliczane od cen detalicznych obowiązujących w danym punkcie sprzedaży kontrahenta pozwanego, a owe ceny detaliczne nie są znane, w szczególności nie wiadomo, czy są to ceny tożsame z cenami, jakie przyjął biegły. Nie można zaś wykluczyć sytuacji, że cena detaliczna obowiązująca w punkcie sprzedaży kontrahenta pozwanego jest na tyle wysoka, że nawet z udzielonym rabatem koszt zakupu nie będzie niższy niż średnia cena w systemie (...), na której oparł się w swych wyliczeniach biegły

W rezultacie nie można przyjąć, aby poszkodowany przez to, że nie skorzystał z oferty pozwanego dotyczącej możliwości zakupu części zamiennych i materiałów lakierniczych z rabatami, przyczynił się do zwiększenia rozmiaru szkody, co uzasadniałoby zastosowanie art. 362 k.c.

Sąd Okręgowy uznał natomiast, że zaskarżony wyrok nie narusza art. 361 § 2 k.c., gdyż wysokość szkody w pojeździe powinna być ustalona w wariantcie II opinii biegłego, tj. na kwotę 18.386,20zł – niższą niż przyjął to Sąd Rejonowy. Wariant ten uwzględnia naprawę powypadkową przy zastosowaniu części zamiennych (...), a także części (...), (...) i (...) (części tej samej jakości co (...), z tym że bez logo producenta pojazdu, spełniające warunki estetyczne i bezpieczeństwa na równi z (...), co poświadcza producent lub dystrybutor albo certyfikowana firma – k.128). Z opinii podstawowej i uzupełniającej oraz wyjaśnień biegłego udzielonych na rozprawie w dniu 21.04.2021r. wynika, że wariant II naprawy gwarantuje jej odpowiednią jakość i przywrócenie pojazdu do stanu sprzed zdarzenia pod kątem technicznym, estetycznym i bezpieczeństwa (k.130,207).

Jako utrwalone w orzecznictwie można uznać stanowisko, że skoro odszkodowanie pieniężne przysługujące od ubezpieczyciela (art. 822 § 1 k.c.) ma pełnić taką samą funkcję jak przywrócenie do stanu poprzedniego (art. 363 § 1 k.c.), to jego wysokość powinna pokryć celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki niezbędne do przywrócenia takiego stanu (por. np. uchwałę (7) SN z 12.04.2012r., III CZP 80/11, publ. OSNC 2012/10/112 czy postanowienie (7) SN z 20.06.2012r., III CZP 85/11, publ. OSNC 2013/3/37). Zgodnie uznaje się także, że przywrócenie stanu poprzedniego ma miejsce, jeżeli stan pojazdu po naprawie pod każdym istotnym względem – stanu technicznego, zdolności użytkowania, części składowych, trwałości czy wyglądu estetycznego – odpowiada stanowi przed uszkodzeniem. Koszty tak rozumianego przywrócenia do stanu poprzedniego muszą być odnoszone do każdego indywidualnego przypadku z uwzględnieniem zasady nie pogarszania położenia poszkodowanego.

W rozpoznawanym przypadku uszkodzeniu uległ pojazd wówczas 8-letni, wcześniej naprawiany (opinia biegłego k.127), nie będący na gwarancji producenta i bez udokumentowanej historii serwisowej. Ani wiek i stan pojazdu, ani też szczególnie interes poszkodowanego nie przemawiały zatem za ustaleniem wysokości odszkodowania przy zastosowaniu wyłącznie części zamiennych (...), skoro zastosowanie części równoważnych było wystarczające do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody.

Powodowi jako nabywcy wierzytelności nie przysługiwało zatem roszczenie o zasądzenie odszkodowania z tytułu szkody w pojeździe w kwocie wyższej niż przyjął Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku.

Odnosnie do drugiego z żądań:

Z materiału sprawy wynika, że powód nabył wierzytelność przysługującą poszkodowanemu na podstawie dwóch umów cesji: z 28.02.2019r. i z 1.03.2019r., a następnie zlecił wykonanie kalkulacji kosztów naprawy pojazdu, taka kalkulacja została sporządzona 17.03.2019r. przez (...) we W. (koszt naprawy ustalono na 24.668,54zł brutto) i wykonawca

18.03.2019r. wystawił w związku z tym fakturę VAT za jej opracowanie na kwotę 307,50zł brutto. Następnie pismem z 29.03.2019r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 10.004,53zł stanowiącej różnicę pomiędzy odszkodowaniem należnym (24.668,54zł) a odszkodowaniem dotychczas wypłaconym (14.664,01zł), a także kwoty 307,50zł jako zwrotu kosztu wykonania kalkulacji.

Sąd Okręgowy przytoczył te okoliczności, ponieważ Sąd Rejonowy z niezrozumiałych względów zupełnie je pomiął przy przedstawieniu stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego wyroku, choć miały przecież znaczenie dla oceny zasadności roszczenia powoda (art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Rejonowy oddalając żądanie zasądzenia kwoty 307,50zł nie dokonał błędnej wykładni art. 361 § 1 i 2 k.c. Aktualnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesądzone zostało, że zarówno poszkodowanemu, jak i nabywcy, w drodze przelewu, wierzytelności o odszkodowanie za szkodę komunikacyjną przysługuje zwrot kosztów tzw. prywatnej ekspertyzy rzeczoznawcy – pod warunkiem jednak, że są to koszty uzasadnione, a sporządzenie ekspertyzy było niezbędne do efektywnego dochodzenia odszkodowania (por. uchwały (7) SN: z 29.05.2019r., III CZP 68/18, publ. OSNC 2019/10/98 i z 2.09.2019r., III CZP 99/18, publ. OSNC 2020/2/13). Jak się mianowicie wyjaśnia, zlecenie przez poszkodowanego osobie trzeciej ekspertyzy na potrzeby dochodzenia odszkodowania od ubezpieczyciela pozostaje w normalnym związku przyczynowym w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. z wypadkiem komunikacyjnym, a jej koszt wchodzi w określony w art. 361 § 2 k.c. zakres szkody objętej należnym odszkodowaniem od ubezpieczonego i tym samym od ubezpieczyciela, jeżeli w stanie faktycznym sprawy, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności, zlecenie ekspertyzy, jak i jej koszt były celowe, niezbędne, konieczne, racjonalne oraz wystarczająco uzasadnione z punktu widzenia efektywnej realizacji roszczenia odszkodowawczego. Również w przypadku cesjonariusza, który zlecił opinię, wymagane jest uwzględnienie z punktu widzenia konieczności i racjonalności poniesionych wydatków, a w szczególności to, czy cesjonariusz prowadzi działalność gospodarczą obejmującą nabywanie i dochodzenie roszczeń odszkodowawczych. Zwrot kosztów będzie uzasadniony wówczas, gdy opinia służy bezpośrednio dochodzeniu roszczenia o odszkodowanie wcześniej przez poszkodowanego, a następnie przez cesjonariusza, nie jest zaś powiązana wyłącznie z umową cesji, np. w celu oceny ryzyka, jakie wiąże się z nabywaną wierzytelnością. Identyczne stanowisko zajął w omawianej kwestii Sąd Rejonowy, odwołując się wprost m.in. do uchwały Sądu Najwyższego z 2.09.2019r., III CZP 99/18.

Nie można także uznać, aby Sąd Rejonowy dopuścił się zarzucanego w apelacji naruszenia art. 361 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w okolicznościach sprawy. Nie ma wątpliwości, że to rzeczą powoda było przytoczenie faktów (a gdyby stały się one sporne – także ich udowodnienie, art. 232 zd. 1 k.p.c. i art. 6 k.c.) świadczących o tym, że sporządzenie kalkulacji z 17.03.2019r. było mu niezbędne do efektywnego dochodzenia odszkodowania, a więc że jej zlecenie było celowe, niezbędne, konieczne, racjonalne oraz wystarczająco uzasadnione. Takich okoliczności powód jednak nie naprowadził w toku rozpoznania sprawy w I instancji. Z uzasadnienia pozwu wynika, że po nabyciu wierzytelności powód dokonał we własnym zakresie analizy kosztorysu wykonanego przez pozwanego i przeliczenia kosztów naprawy, które były niezbędne do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed zdarzenia w sposób zgodny z technologią zalecaną przez producenta, i już w wyniku tej analizy stwierdził, że wypłacone odszkodowanie zostało zaniżone. Dodać należy, że powód jest spółką prawa handlowego, której przedmiotem działalności jest m.in. ocena ryzyka i szacowanie poniesionych strat (informacja z KRS – k.8). Prowadzi to do wniosku, że powód, który miał rozeznanie co do błędów kalkulacji wykonanej przy likwidacji szkody oraz świadomość niedoszacowania odszkodowania, nie potrzebował – dla efektywnego dochodzenia dalszych roszczeń – zlecać wykonania nowej kalkulacji kosztów naprawy. Dokument ten nie miał istotnego waloru dowodowego w postępowaniu sądowym i powód już w pozwie wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej. Pomimo wyraźnego zakwestionowania przez pozwanego w odpowiedzi na pozew potrzeby sporządzenia ww. kalkulacji powód w postępowaniu w I instancji nie podjął inicjatywy zmierzającej do wykazania jej zasadności, a fakty przytoczone przez niego w tym zakresie w odpowiedzi na apelację Sąd Okręgowy uznał za spóźnione i podlegające w związku z tym pominięciu (art. 381 k.p.c.). Podniesiony natomiast w apelacji argument, że kalkulacja z 17.03.2019r. była zbieżna z opinią biegłego sądowego przemawia za jej fachowością, a nie za obiektywną potrzebą jej uzyskania.

Zaskarżony wyrok oddalający żądanie zasądzenia odszkodowania w kwocie 307,50zł z tytułu kosztów kalkulacji wraz z odsetkami za opóźnienie jest więc prawidłowy.

W tym stanie rzeczy i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację powoda jako bezzasadną.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą. Pozwanemu należał się od powoda zwrot poniesionych kosztów, na które składało się wynagrodzenie reprezentującego pozwanego pełnomocnika w wysokości 450,-zł (§ 15 ust. 1 i 2 w zw. z § 2 pkt 3 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, t.j. Dz.U. 2018/265).

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk